

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Благодійний фонд сприяння розвитку освіти
імені Бориса Грінченка

Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної науки

**Матеріали V щорічної
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

9 квітня 2015 року
м. Київ

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Благодійний фонд сприяння розвитку освіти імені Бориса Грінченка

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ НАУКИ

*Матеріали V щорічної
Всеукраїнської науково-практичної конференції*

**9 квітня 2015 року
м. Київ**

УДК 37.01(082)
ББК 74Я43+72Я43
Д70

Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(Протокол № 3 від 26 березня 2015 р.)

За загальною редакцією *Огнев'юка В.О.*,
доктора філософських наук, професора,
академіка НАПН України

Редакційна колегія:

В.О. Огнев'юк,
Л.Л. Хоружа,
В.В. Прошкін,
О.В. Дудар

Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної
Д70 **науки** : матер. V щорічної Всеукр. наук.-практ. конф., 09 квітня
2015 р. / М-во освіти і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ;
за заг. ред. Огнев'юка В.О.; [ред. кол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа,
В.В. Прошкін, О.В. Дудар]. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка,
2015. — 312 с.

УДК 37.01(082)
ББК 74Я43+72Я43

© Автори публікацій, 2015

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015

<i>Вовк О.І.</i> Становлення іншомовної граматичної компетенції студентів-філологів: ментальне репрезентування мовної інформації	77
<i>Зайцева В.І.</i> Збереження традицій українського народного мистецтва як стильовий орієнтир у підготовці сучасного художника-дизайнера, ілюстратора (на прикладі творчості Володимира Голозубова)	86
<i>Кипиченко Н.С.</i> Формування мотиваційно-ціннісної готовності майбутніх учителів початкової школи до комунікативної взаємодії з учнями	93
<i>Коломієць Т.В.</i> Формування стратегій та тактик фахової комунікативної компетентності майбутніх провізорів на заняттях з гуманітарних дисциплін	101
<i>Матвієнко А.М.</i> Маніпуляційні технології — як основи психологічного впливу на особистість	107
<i>Мельник О.П.</i> Формування економічної компетентності на уроках географії	116
<i>Петрик Л.В.</i> Актуальність застосування медіазасобів на уроках іноземної мови у початковій школі	122
<i>Процька С.М.</i> Особистісно орієнтоване навчання як основа комп'ютерно орієнтованої системи освіти майбутніх філологів	130
<i>Руднік Ю.В.</i> Критерії готовності майбутніх учителів початкової школи до застосування інноваційних технологій навчання іноземних мов	135
<i>Сінельнікова Н.О.</i> Особливості формування культури мислення майбутніх учителів	143
<i>Тінькова Д.С.</i> Використання ППЗ "GRAN-2D" у процесі формування математичної компетентності газозварників	151
<i>Якименко А.В.</i> Особистісна активність у сучасній психологічній теорії	159

РОЗДІЛ III. ФІЛОЛОГІЯ

<i>Безкровний Ю.О.</i> Петербурзький журнал «Украинский вестник» (1906): історія, завдання, тематика	165
<i>Бондар О.Ю.</i> Особливості вживання інвективної лексики у жіночому діалогічному мовленні (на прикладі англійської, української та російської мов)	176

УДК 81.1:305-055.2

Бондар О.Ю.,

викладач кафедри англійської мови

Київського університету імені Бориса Грінченка

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ІНВЕКТИВНОЇ ЛЕКСИКИ У ЖІНОЧОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ (на прикладі англійської, української та російської мов)

Стаття присвячена розгляду основних підходів до поняття «інвектив». Проаналізовані особливості вживання інвективної лексики у жіночому персональному мовленні на матеріалі сучасної прози. У результаті проведеного дослідження автор розробляє семантичну класифікацію інвектив та виділяє універсальні й етноспецифічні риси їх вживання у діалогічному мовленні жінок, які належать до англійської, української та російської мовних спільнот.

Ключові слова: інвектива, гендер, діалогічне мовлення.

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми. Взаємозв'язок між статтю та мовленнєвою поведінкою комунікаторів завжди викликав особливий інтерес дослідників, зумовивши виникнення категорії «гендер» спочатку в суспільних науках, а згодом і в лінгвістиці, а також становлення та інтенсивний розвиток гендерних досліджень, одним із пріоритетних напрямів яких є проблема демонстрації специфіки жіночої та чоловічої комунікативної поведінки на різному лінгвістичному матеріалі [8]. У цьому русі дослідження гендерно специфічного вибору інвектив, характерною властивістю яких є концентрація інформації про емоції, наміри, соціальний статус мовця та фактор адресата, зумовлює актуальність дослідження.

Аналіз наукових досліджень, на які спирається автор. Поняття інвективи було об'єктом дослідження як вітчизняних лінгвістів [5; 15], так і зарубіжних [1; 3; 9; 10]. Гендерні відмінності вживання лайливої лексики розглядалися Р. Лакофф, О. Єсперсоном та ін. У англійській мові терміну «інвектива» більш менш можуть відповідати терміни *swear words*, *vulgar language*, *rude language*, *offensive words*, *pejoratives*, *taboos*, *expletives* та ін.

Виокремлення аспектів проблеми, які ще недостатньо вивчені. Існуючі дослідження переважно спрямовані на визначення пе-

яття, засоби вираження інвективності, функціонування інвектив у мовленні, тоді як гендерному та етноспецифічному аспектам приділяється недостатня увага. Вивчення праць з проблеми вживання інвектив свідчить про те, що порівняльний аналіз особливостей інвективного жіночого мовлення на матеріалі англійської, російської та української мов ще не проводився.

Формулювання мети та завдань статті. Мета нашого дослідження полягає в аналізі інвективної лексики в жіночому персональному мовленні на матеріалі сучасної прози. Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання наступних завдань: розгляд основних підходів до визначення та уточнення поняття «інвектива», класифікація інвектив за семантичним принципом, порівняльний аналіз особливостей вживання інвектив у діалогічному мовленні жінок, які належать до різних мовних спільнот у сучасній жіночій прозі.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих результатів. Одним із перших на відмінності між чоловічим і жіночим мовленням звернув увагу данський лінгвіст О. Єсперсен, який зробив висновки про схильність чоловіків до вживання ненормативної лексики та евфемістичний характер жіночих висловлювань [16, 245–248]. За Р. Лакофф, жінки зазвичай вживають слабкіші експлетиви, ніж чоловіки, тим не менше дослідниця відмічає зміни щодо публічного вживання жінками «сильних» виразів, хоча така поведінка наразі й засуджується суспільством. Р. Лакофф вважає лайливі вирази однією з ознак мовлення сили (*power language*), притаманної чоловікам [17, 10]. Д. Таннен, яка запропонувала теорію двох культур, також була прибічницею більш ввічливого спілкування жінок порівняно з чоловіками [14, 203]. Разом з тим чимало вчених відмічають тенденцію до вирівнювання гендерних розбіжностей вживання вульгарної лексики у деяких національних культурах (Foote R., Woodward J., В.І. Жельвіс, О.І. Горошко) [2, 267; 15, 7]. Дослідження останніх років встановили впевнене зростання частоти вживання вульгарної та табуйованої лексики, негативно-оцінних слів, зниженої лексики, інвектив жінками, що може бути пояснено змінами поглядів на вживання стилістично зниженої лексики у зв'язку із демократизацією суспільства, відміною цензури в мас-медіа, а також зміни ролі жінки у суспільстві [12, 6]. Оскільки автори не можуть ігнорувати тенденцій у вживанні тих чи інших лексичних одиниць при створенні мовної характеристики

персонажів, процес проникнення вказаної лексики в художню прозу відображається і в мові сучасних художніх творів [6, 178], що визначає фокус нашого дослідження.

Етимологічно термін «інвектива» походить від *lat. invectiva* – лайка, різкий виступ проти когось, викриття. За В.І. Жельвісом інвектива розглядається в широкому значенні як «будь-який словесно виражений прояв агресивного ставлення до опонента», а у вузькому – «це спосіб існування словесної агресії, що сприймається в певній соціальній групі як різкий чи табуйований; вербальне порушення етичного табу» [3, 11–13].

Затемнення поняття «інвективи» пов'язане з декількома підходами до визначення цього феномену. За А.Ю. Позолотіним, інвектива розглядається як одиниця мови, лексема з грубим, вульгарним значенням. Вчений ототожнює поняття інвективи з лайкою, яка трактується як закріплений у мовному узусі знак, що має табуйований характер (тобто, не вживається в офіційній сфері спілкування та має переважно усний характер) [13, 15]. Російський науковець І.А. Стернін ще більше звужує зміст цього поняття, визначаючи інвективу як образливе слово в найбільш різкій формі, лайку у функції образи [11, 7].

З іншого боку, інвектива як прагматична категорія може виражатися будь-яким словом, що вживається з метою образити адресата та містить у своєму значенні критичні характеристики людини [9, 7]. З таким поглядом погоджується вчений Ю.М. Карасик, вважаючи інвективу вираженням інвективної мовленнєвої функції [7, 269]. Дослідниця О.П. Корольова зауважує, що найбільшим інвективним потенціалом характеризуються негативні емоційно-оцінювальні лексичні одиниці [9, 7]. Схожим чином поняття «інвектива» трактується і лінгвістом Н.С. Заворотичевою, яка вважає інвективну лексику засобом здійснення вербальної агресії та відмічає разом з тим необов'язковість віднесення інвективних лексичних одиниць до некодифікованого чи табуйованого пласта лексики та фразеології [4, 11]. Дослідниця Г.В. Завражина розширює значення інвективи, розглядаючи її як мовленнєвий засіб, що вживається для образи опонента, тобто для зниження його соціального статусу та заподіяння йому психологічної шкоди [5, 8].

Важливою для нашого дослідження вбачається класифікація інвектив Г.В. Дмитрієнка, який виділяє дві їх основні групи, що від-

різняються спрямованістю: агресивні (спрямовані на людину, вживаються для нанесення образи) та експлетивні (лексичні одиниці, спрямовані на ситуацію, використовуються для вираження емоцій) [1, 2].

У межах нашого дослідження під інвективною лексичною одиницею ми розуміємо будь-яку лексичну одиницю, переважно з негативною оцінною семантикою, що виступає як засіб мовленнєвої агресії та виконує функції образи, приниження адресата чи виражає негативне ставлення до ситуації у цілому (вигуки). Лайка (табуїзована, вульгарна, обценна лексика) розглядається як одна із складових інвективної лексики.

Матеріалом нашого дослідження слугували інвективи, дібрані з діалогічних фрагментів британської, американської, російської та української жіночої прози. Проаналізований матеріал дозволив розробити класифікацію інвектив за принципом адресатності та виділити три категорії інвектив: ті, що спрямовані на чоловіка, на жінку та на ситуацію (експлетиви). Наша розвідка виявила приблизно однакову кількість інвектив, спрямованих на жінку та на чоловіка в американській, російській та українській лінгвокультурах, з незначною перевагою в бік жінок, що свідчить про загальну тенденцію тяжіння до гендерної рівності. Проте найбільші розбіжності спостерігалися на прикладі британського варіанта англійської мови: кількість інвектив, спрямованих на жінок, вдвічі переважає кількість адресованих опоненту-чоловіку. Це можна пояснити більшою традиційністю британського суспільства, де до сих пір переважає стереотипне уявлення про ввічливість, неагресивність жінки, через що останні рідше вступають у конфронтаційні відносини з чоловіком. Кількість експлетивів, спрямованих на сприйняття ситуації у цілому, незначна та рівновелика для всіх культур, що вказує на те, що жіночому інвективному мовленню більш притаманне спрямування агресії на особу, ніж на предмет.

У ході дослідження на основі проаналізованого матеріалу за семантичним принципом нами були виділені наступні категорії: інвективи загального характеру, які негативно оцінюють особу, не вказуючи на конкретну рису / поведінку (*jerk*; *сволоць*; *наскуда*); іменники зі значенням негативною оцінки певних рис характеру (*scold*, *interloper*, *coward*; *зануда*, *стукач*; *невдаха*, *нудотик*); інвективи, пов'язані з негативною оцінкою розумових здібностей (*stupid*,

silly, fool; дурак, идиот; бевзь, недоумок) та психічної адекватності (*crazy, mad; мозги набекрень; божевільна дурена*); зовнішності (*a clumsy sox; тиф у тебе, что ли?; опудало*); гендерні (*hussy; шалава; стерво*); з семантикою нечистої сили (*gooddamn, what the hell ну и черт с вами; до дідька*); зооніми (*porker, bear; кішка драна*); інвективи за заняттям чи професійною ознакою (*vagabond; помазилка драная; вішалка*), національністю / расовою ознакою (*nigger, white trash*), обценні вирази (*bastard*), назви табуйованих частин тіла чи фізіологічних відправлень (*shit, ass; лайно*), слова на позначення статевих органів, статевих стосунків та експлетиви (вигуки) / вставні слова (*беда собачья; от халена*).

Всупереч стереотипним очікуванням про пересбільшену увагу жінок до зовнішності найчисельнішою групою виявилась категорія інвектив, семантично пов'язаних з негативною оцінкою розумових здібностей чи психічного здоров'я, що свідчить про велике значення оцінки інтелекту серед жінок, які належать до британської, американської, російської та української мовних спільнот. Разом з тим порівняно більша кількість інвектив, спрямованих на зовнішність, вживта українками (*опудало, сіра миша, каракатиця, чудо в пір'ї кикимора*), що є свідченням пріоритетності зовнішньої краси для української жінки. Серед українського жіночого інвективного мовлення виділено більше зоонімів, особливо при визначенні зовнішності, паразитарної поведінки чоловіків.

Серед негативних рис характеру, які жінками піддаються осуду, переважають впертість (*stubborn, pigheaded; хоть кол на голове теши*); занудство (*scold; зануда; нудотник*); балакучість, втручання у чужі справи (*interfering little busybody, interloper; болтун; стучкач*); задирство, бажання виглядати кращим, ніж є (*being a big shot in front of all the friends; задавака, задирака*); боягузтво (*coward; трусиха*); невміння поводитися у товаристві (*хулиган, дикун*); брехливість (*liar; обманщик*); марнотратство (*транжира, марнотратник, збитошник*).

Універсальною рисою жіночого персонажного мовлення є часте вживання релігійних експлетивів, профанізмів та вигуків з релігійною семантикою, які виражають почуття образи та досади через неможливість змінити існуючу ситуацію, що вказує на особливу роль релігії у житті жінки. Етноспецифічною для української мови виявилась категорія міфічних істот, що свідчить про збереження

пам'яті українок про етнічні вірування. Найбільш грубі інвективи, пов'язані зі статтю, рідко вживаються жінками, оскільки жінки сприймають такі номінації у прямому значенні.

У цілому жінки намагаються уникати непристойної лексики, користуючись слабшими за впливом або прихованими інвективами. Так, наприклад, у ситуації аварії, після того як в її Фольксваген вїхала жінка на своєму авто, дівчина вживає фразу: *"My God! Look what you've done! Are you crazy?"* [5].

Жінки можуть заперечувати проти вживання інвективних лексичних одиниць у їх присутності. Так, дівчина звертається до знайомого хлопця з проханням не вживати обценну лексику, коли вона поряд.

— Слухай, Генеку, <...> Ти не міг би замінити своє улюблене слово якимсь іншим, подібним, скажімо: *оніхріти*? Принаймні коли ти зі мною. У мене на такого роду лексику від близьких людей — неадекватна реакція [1].

Таким чином інвективні лексичні одиниці використовуються жінками в ситуаціях крайньої емоційної напруги, і оскільки такий стиль мовлення не є для них характерним, то така фраза сприймається більш різко, ніж аналогічна, висловлена чоловіком. Так, використання дружиною інвективного вислову через образу на байдужість чоловіка викликає його занепокоєння та зміну звичної поведінки:

And so, when Ed yelled from the den for another beer, somehow, before Evelyn could stop her, Towanda yelled back, "SCREW YOU, ED!"

He very quietly got up from his recliner and came into the kitchen.

"Evelyn, are you all right?" [5].

Жінки часто перестраховуються, використовуючи евфемізми чи вибачаючись за різкий вислів. Так, дівчина, обговорюючи з подругою поведінку знайомої, яку вона засуджує, вибачається, щоб зберегти обличчя перед приятелькою: *Я цю пташку файно знаю. Вона не пропаде, бо лайно не тоне. Сорі, за таке неглямурне порівняння!* [2].

Взявши за основу класифікацію функцій, притаманних чоловічому інвективному мовленню, які були виділені І.А. Стерніним [10, 186–187], можемо виокремити функціональні особливості жіночого інвективного мовлення, а саме: використання інвектив на свою адресу з функцією самовикриття, самоприпущення (*"So I'm*

a coward," she said in a loud, shapeless voice [6]), що може пояснюватися почуттям невпевненості та бажанням почути від співрозмовника підтвердження протилежного, рефлексії (... *А я не желаю с ней разговаривать, извожу отца, брата, всем треплю нервы и веду себя, как последнее хамье* [3]), маніпулювання з метою досягнення зміни поведінки співрозмовника (*I didn't raise you to be an ignorant, knothead redneck* [5]), прокльони (*I hope you rot in hell* [5]).

Висновки. Результати порівняльного аналізу гендерного інвективного мовлення на прикладі англійської, російської та української мов дозволяє зробити висновок про інвективні переваги британської, американської, російської та української мовних спільнот та існуючі в суспільстві гендерні стереотипи. Так, рівнозначна адресованість інвектив чоловіку та жінці свідчить про зміну традиційних очікувань ввічливості та поважного ставлення до чоловіків від поведінки жінки.

Найчастішим приводом для образи виявляються дурість та психічна неадекватність, що свідчить про універсальність саме цього критерію для всіх проаналізованих мовних спільнот. Жінками також засуджуються такі негативні якості характеру, як впертість, занудство, балакучість, втручання у чужі справи, задирство, невміння поводитися у суспільстві, брехливість та марнотратство. Етноспецифічними для жіночого українського персонажного мовлення виявились категорія міфічних істот та інвектив, пов'язаних із зовнішністю. Це може свідчити про те, що непривабливість для українок є більшою вадою, ніж для представниць інших культур.

Незважаючи на загальну тенденцію до демократизації мовлення, варто відзначити збереження традиційного контролю жінок над власним мовленням, оскільки найбрутальніші обценні та грубо просторічні лексеми й фразеологізми трапляються у проаналізованому матеріалі вкрай рідко.

Отже, нами було проаналізовано поняття «інвектива», розглянуто основні підходи до розуміння цього явища, розроблено класифікацію інвектив за параметром адресатності та семантики, виділено особливості вживання інвектив у жіночому діалогічному мовленні з урахуванням етноспецифічного фактора.

Перспективи подальших досліджень. Мету подальших розвідок ми вбачаємо у здійсненні порівняльного аналізу особливостей інвективного жіночого мовлення на матеріалі англійської, російської

та української чоловічої прози з метою порівняння стереотипів, притаманних жіночому мовленню, у творах письменників-чоловіків, що сприятиме глибшому вивченню особливостей жіночого персонажного мовлення.

Джерела

1. Дмитриенко Г.В. Вербальная инвектива в англоязычном лексическом субстандарте : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Г.В. Дмитриенко. — Пятигорск, 2007. — 17 с.
2. Жельвис В.И. Инвектива: мужское и женское предпочтение / В.И. Жельвис // Этнические стереотипы мужского и женского поведения. — СПб. : Наука, 1991. — С. 194–206.
3. Жельвис В.И. Поле брани: сквернословие как социальная проблема в языках и культурах мира / В.И. Жельвис. — М. : Ладомир, 2001. — 352 с.
4. Заवотищева Н.С. Инвективы в современной русской речи : автореф. канд. филол. наук : спец. 10.02.20 — сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание / Н.С. Заवотищева. — Москва, 2010. — 22 с.
5. Завражина Г.В. Мовленнєва агресія та засоби її вираження в масмедійному політичному дискурсі України (на матеріалі російськомовної газетної комунікації) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.02 / Г.В. Завражина. — К., 2008. — 20 с.
6. Левицький А.Е. Особливості функціональної переорієнтації одиниць зниженого стилістичного тону сучасної англійської мови / А.Е. Левицький // Лабораторія славістичних студій. — Тернопіль, 1997. — Вип. 3. — С. 177–179.
7. Карасик В.И. Язык социального статуса / В.И. Карасик. — М. : Ин-т языкознания РАН; Волгогр. гос. пед. ин-т, 1992. — 330 с.
8. Кирилина А.В. Лингвистические гендерные исследования [Электронный ресурс] / А.В. Кирилина, М.В. Томская. — Режим доступа : URL: (<http://www.strana-oz.ru/?numid=23&article=1038>). — Название с экрана.
9. Королева О.П. Прагматика инвективного общения в англоязычном социуме : На материале британского арсала : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Нижегород. гос. лингвист. ун-т им. Н.А. Добролюбова. — Нижний Новгород, 2002. — 17 с.
10. Стернин И.А. Некоторые жанровые особенности мужского коммуникативного поведения [Электронный ресурс] / И.А. Стернин. — Режим доступа : URL: <http://www.philology.ru/linguistics2/sternin-00.htm> — Название с экрана.

11. Стернин И.А. Проблема сквернословия // И.А. Стернин. — Воронеж : Истоки, 2011. — 21 с.
12. Стернин И.А. Социальные факторы и развитие современного русского языка // И.А. Стернин. — Вып. 2. Язык и социальная среда. — Воронеж, 2000. — С. 4–16. — (Теоретическая и прикладная лингвистика).
13. Позолотин А.Ю. Инвективные обозначения человека как лингвокультурный феномен (на материале немецкого языка) : автореф. дис. ... канд. филол. наук / А.Ю. Позолотин. — Волгоград, 2005. — 15 с.
14. Таннен Д. Ты меня не понимаешь! : Почему женщины и мужчины не понимают друг друга / Д. Таннен. — М. : Вече, 1996. — 429 с.
15. Goroshko O. Differentiation in Male and Female Speech Styles [Электронный ресурс] / O. Goroshko. — Режим доступа : URL: <http://rss.archives.ceu.hu/archive/00001011/01/12.pdf>. — Название с экрана.
16. Jespersen O. Language: It's Nature, Development and Origin / O. Jespersen. — London : George Aliens Unit Ltd., 1922. — 488 p.
17. Lakoff R. Language and Woman's Place / R. Lakoff // *Language in Society*. — 1973. — P. 53–54.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Вдовиченко Г. Купальниця / Галина Вдовиченко. — Х. : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2012. — 237 с.
2. Корній Д. Гонимарник / Дара Корній. — Х. : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. — 336 с.
3. Рубина Д. Когда же пойдет снег : повести и рассказы / Д. Рубина. — М. : Эксмо, 2008. — 397 с.
4. Рубина Д. На солнечной стороне улицы / Д. Рубина. — М. : Эксмо, 2008. — 430 с.
5. Flagg F. Fried green tomatoes at the whistle stop cafe / Fanny Flagg. — N.Y. : Ballantine Books, 2000. — 416 p.
6. Harris J. Chocolate / Joanne Harris. — N.Y. : Penguin Books, 2000. — 336 p.

Статья посвящена рассмотрению основных подходов к определению понятия «инвектива». Проанализированы особенности использования инвективной лексики в женской персонажной речи на материале современной прозы. В результате проведенного исследования автор разрабатывает семантическую классификацию инвектив и выделяет универсальные и этноспецифические черты их употребления в диалогической речи женщин, принадлежащих к английскому, русскому и украинскому языковым сообществам.

Ключевые слова: инвектива, гендер, диалогическая речь.

The article studies the main approaches to the essence of the concept "invective". It analyzes peculiarities of the use of invective vocabulary in female dialogical speech on the material of modern fiction. On the basis of the research the author suggests semantic classification of invectives and defines universal and ethnospecific features of their use in dialogical speech of women belonging to English, Ukrainian and Russian language communities.

Key words: invective, gender, dialogical speech.

УДК 811.111

Ветров А.І.,

аспірант Київського університету імені Бориса Грінченка

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЄСЛОВА В РАННЬОНОВОАНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (на матеріалі трагедії В. Шекспіра «Гамлет»)

У статті розглянуто особливості дієслів ранньонновоанглійської мови на матеріалі трагедії В. Шекспіра «Гамлет». Особлива увага акцентується на особових формах дієслів, які на той час існували в мові; трьох формах сильних дієслів: 1) інфінітив; 2) форма минулого часу; 3) дієприкметник, а також на формуванні аналітичних форм.

Ключові слова: ранньонновоанглійська мова, граматика, особові закінчення дієслів, сильні дієслова.

У ранньонновоанглійський період сучасна англійська мова лише формувалася й мовні норми (у певних межах) до деякої міри зберігалася. Існувала велика кількість відхилень і різновидів.

Попри це епоха Шекспіра, яку англійські історики зазвичай називають Єлизаветинською, не була часом абсолютної мовної нестійкості й хаосу, як її іноді любили зображувати вчені XIX ст. Це був лише період більш вільно співіснуючих варіантів і багатьох ще функціональних архаїзмів. Близькість розмовної та літературної книжної мови на більшість філологів справляла враження «свободи» англійської мови того часу. Е. Еббот зазначає, що ранньонновоанглійська мова на перший погляд дуже сильно відрізняється від сучасної тим, що будь-які неточності при утворенні як слів, так і речень є цілком припустимі. По-перше, майже кожна частина мови